

Raadsvoorstel

Burgemeester en wethouders

Jaargang	: 2024
Zaaknummer	: 3438012
Datum	: 3 december 2024
Onderwerp	: Algemeen belang besluit van molen De Eendracht

De raad voor te stellen:

1. De volgende economische activiteiten aan te wijzen als activiteiten die plaatsvinden in het algemeen belang, als bedoeld in artikel 25h, vijfde lid van de Mededingingswet:
 - verhuur en exploitatie van de molen De Eendracht te Alphen aan den Rijn.

Publiekssamenvatting

De raad voor te stellen dat de volgende economische activiteiten worden vastgesteld als activiteiten, die plaatsvinden in het algemeen belang, als bedoeld in artikel 25 h, vijfde en zesde lid van de Mededingingswet:

- verhuur en exploitatie van de molen De Eendracht te Alphen aan den Rijn.

Inleiding

De molen werd heel lang als werktuig gebruikt om graan te malen, olie te slaan uit zaden of voor de waterhuishouding. Aan het begin van de twintigste eeuw verloren veel molens hun functie door de opkomst van andere energiebronnen, zoals kolen, diesel en elektra. Hierdoor zijn veel molens verdwenen. Dankzij de monumentenwetgeving is toch een groot aantal molens bewaard gebleven en gerestaureerd. Tegenwoordig hebben de meeste molens vooral een toeristische en landschappelijke functie.

Gemeente Alphen aan den Rijn beschikt over 1 molen die in eigendom is van de gemeente. Dit is Molen de Eendracht aan de Gouwensluisweg 46 te Alphen aan den Rijn. Molen de Eendracht is een nog werkende korenmolen die ook een educatieve functie heeft voor de Alphenese inwoners.

Molen de Eendracht is in beheer bij een stichting die bestaat uit vrijwilligers. De stichting is gezond en vormt een waardevolle en gewaardeerde voorziening voor inwoners. De huidige relatie met de molen en gemeente is geregeld in een overeenkomst waarbij de gemeente eigenaar is van de molen en de stichting de molen openstelt als werkzaam monument voor bezoekers en 'om niet' exploiteert. Deze relatie stamt uit een periode van drie decennia terug. Het 'om niet' exploiteren is inmiddels echter niet zondermeer mogelijk. Om dit juridisch mogelijk te maken, dient een zogenoemd Algemeen Belang Besluit genomen te worden.

Duurzaamheid

N.v.t.

Beoogd maatschappelijk resultaat

De molen is bedoeld als werkend monument met educatieve functie. Het beoogd maatschappelijk effect van de molen gaat echter verder. Als gevolg van de unieke constructie, waarbij de werking van de molen maar ook de exploitatie volledig in handen is van vrijwilligers, gaat het beoogd maatschappelijk effect ook over het voortzetten van sociale cohesie, gevoel van trots op eigen voorzieningen, bereidheid om je in te zetten voor de samenleving, gezondheid, vitaliteit, voorkomen eenzaamheid, enz.

Kader

De Wet Markt en Overheid is per 1 juli 2014 voor alle overheden van toepassing. De Wet Markt en Overheid is geen afzonderlijke wet, maar een hoofdstuk (4b) van de Mededingingswet. Hoofdstuk 4b van de Mededingingswet heeft tot doel het creëren van zo gelijk mogelijke concurrentieverhoudingen tussen overheden die als aanbieder van goederen of diensten aan derden optreden. Ondernemer enerzijds en andere, particuliere ondernemingen anderzijds (Kamerstukken II, 2007–2008, 31354, nr. 3, blz. 2). Daartoe is voorzien in een aantal gedragsregels waaraan overheden zich moeten houden bij het verrichten van economische activiteiten. Een van deze gedragsregels betreft de verplichting om afnemers van een product of dienst ten minste de integrale kosten van dat product of die dienst in rekening te brengen, zoals bepaald in artikel 25i, eerste lid, van de Mededingingswet.

Op de hoofdregel van de Mededingingswet en het van toepassing zijn van de gedragsregels van de Wet Markt en Overheid is een uitzondering mogelijk. In artikel 25h, vijfde lid, van de Mededingingswet is echter bepaald dat hoofdstuk 4b niet van toepassing is op economische activiteiten die plaatsvinden in het algemeen belang. Op grond van artikel 25h, zesde lid, van de Mededingingswet geschiedt de vaststelling, of economische activiteiten plaatsvinden in het algemeen belang voor gemeenten, door de gemeenteraad. Indien een Algemeen Belang Besluit wordt genomen, hoeft de gemeente dus niet langer te voldoen aan de gedragsregels van de Wet Markt en Overheid en hoeft zij de integrale kostprijs niet door te berekenen aan haar afnemers.

Een balans moet worden gevonden tussen de hoofdregel van artikel 25i, eerste lid, van de Mededingingswet en de daarop in artikel 25h, vijfde en zesde lid, van de Mededingingswet voorziene uitzonderingsmogelijkheid. De vaststelling dat er sprake is van een algemeen belang dat, afgewogen tegen het belang van de betrokken particuliere onderneming(en), rechtvaardigt dat een economische activiteit buiten de reikwijdte van de gedragsregels van hoofdstuk 4b van de Mededingingswet wordt geplaatst, vergt een deugdelijke motivering en een zorgvuldige voorbereiding. Als onderdeel van die zorgvuldige voorbereiding wordt een vorm van inspraak geadviseerd. Vooralsnog staat het gemeenten vrij deze vorm van inspraak in te vullen, al is reeds een wetsvoorstel ter consultatie aangeboden waarin het doorlopen van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure bij dergelijke besluiten verplicht wordt gesteld. De jurisprudentie lijkt hierop eveneens voor te sorteren. Derhalve wordt voorgesteld het ontwerpbesluit te publiceren met de mogelijkheid voor belanghebbenden om hierop binnen 6 weken te reageren.

Voorts is het nemen van een Algemeen Belang Besluit een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Het besluit staat daarmee open voor bezwaar en beroep

Argumenten

We onderkennen de volgende drie componenten als onderdeel van de argumenten op basis waarvan een Algemeen Belang Besluit genomen wordt:

1. omschrijving van de economische activiteit en welk algemeen belang daarmee wordt gediend;
2. de gevolgen van de algemeen belangvaststelling voor derden;
3. de noodzakelijkheid en proportionaliteit van het gebruik maken van de uitzondering van algemeen belang.

1. Omschrijving van de economische activiteit en welk algemeen belang daarmee wordt gediend.

Cultuur draagt onder andere bij aan geluk, talentontwikkeling en sociale verbinding en debat. In de korenmolen kan men de werking van de molen zien, leert men met een bezoek ook een stukje cultuurhistorie en het ambacht van de molenaar. Daarnaast kunnen vrijwilligers worden opgeleid tot vrijwillige molenaar.

Naast het in stand houden van de ambacht van molenaar, geeft de molen ook enkele vrijwilligers een zinvolle besteding van een deel van hun vrije tijd. De molen heeft de afgelopen drie decennia zonder noemenswaardige financiële tegemoetkoming van de gemeente hun maatschappelijke functie kunnen vervullen. Juist de inzet van alle vrijwilligers staat hierin aan de basis. Zonder deze inzet zou de molen in zijn huidige form niet meer bestaan en al lange tijd geen bijdrage aan voornoemde maatschappelijke effecten meer hebben kunnen bieden.

De gemeente wil het bezoeken van de molen ook financieel aantrekkelijk houden voor de inwoners en een bezoek voor zo veel mogelijk burgers financieel mogelijk blijven houden, ongeacht de financiële draagkracht. De toegang tot de molen moet daarom laagdrempelig zijn, wat meebrengt dat de entreprijs voor een ieder betaalbaar is. Een integrale kostendoorberekening voor het gebruik van de molen zal er in resulteren dat de toegangsprijzen significant zullen stijgen, met als gevolg dat de molen niet langer voor iedere portemonnee toegankelijk is.

2. De gevolgen van de algemeen belangvaststelling voor derden.

In Gemeente Alphen aan den Rijn worden door marktpartijen zeer beperkt activiteiten aangeboden op het gebied van cultuurhistorie en ambachten. Deze bevinden zich niet in de sfeer ambachten. Er zijn in Alphen aan den Rijn geen marktpartijen die gelijke accommodaties beheren en/of exploiteren die zich richten op molen activiteiten, dan wel marktpartijen die dat wensen te doen. Er zijn aldus geen gevolgen van de algemeen belangvaststelling voor derden.

Voorts wordt van belang geacht te melden dat, gelet op de doelstelling dat de molen voor iedere portemonnee beschikbaar blijft, het niet rendabel is voor een commerciële partij om een molen te exploiteren.

3. De noodzakelijkheid en proportionaliteit van het gebruik maken van de uitzondering van algemeen belang

Constaterende dat geen sprake is van gevolgen van de algemeen belangvaststelling voor derden terwijl de algemeen belangvaststelling op zich wel noodzakelijk is, moet de volgende vraag worden gesteld: weegt het algemeen belang dat gemoeid is met de uitvoering van de bedoelde activiteiten zonder toepassing van de gedragsregels zwaarder dan het belang van private ondernemers bij eerlijke concurrentieverhoudingen?

Het antwoord daarop is: "ja". Cultuur (en educatie) heeft grote positieve maatschappelijke effecten. Doelstelling is om de historische invloed van de molen op het landschap te vertegenwoordigen en het maalvaardig houden van de molen. Daarnaast het ondersteuning geven aan een team van vrijwillige molenaars, dat de molen laat draaien en het publiek voorlicht.

Toegankelijkheid

N.v.t.

Participatie

De gebruikers zijn geïnformeerd.

Financiële consequenties

Het besluit om de verhuur en exploitatie van Molen de Eendracht aan te wijzen als activiteiten in het algemeen belang, wat betekent dat de gemeente geen kostprijs dekkende huur hoeft te vragen voor molen aan de stichting. In vergelijking met de huidige financiële situatie (waarin eveneens geen huur in rekening wordt gebracht) brengt dat geen directe verandering in de financiële positie van de gemeente met zich mee.

Molen de Eendracht is eigendom van de gemeente. Alle activiteiten die daar worden verricht, worden verricht door vrijwilligers. In de molen wordt eigen gemalen meel en andere meel- en bijproducten verkocht. Het is niet mogelijk om hiervoor de kostprijs te vragen, aangezien het onderhoud van de molen hoge kosten met zich meebrengt. De molen is een cultuurhistorisch trekpleister met een functie op educatief (natuureducatie en cultuurhistorisch) en toeristisch-recreatief gebied die wij graag willen behouden. Wij beschouwen de verkoop van meel en bijproducten dan ook als een activiteit van algemeen belang.

Realisatie

Na raadsbesluit worden middelen definitief beschikbaar gesteld.

Bijlage(n):

- Collegebesluit

Gewaarmerkte bijlage(n)

n.v.t.

Burgemeester en wethouders van Alphen aan den Rijn,

de secretaris,

de burgemeester,

Besluit

Gemeenteraad

Jaargang	:	2024
Zaaknummer	:	3438012
Datum	:	<nog in te vullen>
Onderwerp	:	Algemeen belang besluit van Molen De Eendracht

De raad van Alphen aan den Rijn,
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 3 december 2024

De raad voor te stellen:

1. De volgende economische activiteiten aan te wijzen als activiteiten die plaatsvinden in het algemeen belang, als bedoeld in artikel 25h, vijfde lid van de Mededingingswet:
 - verhuur en exploitatie van de molen De Eendracht te Alphen aan den Rijn.

Gewaarmerkte bijlage(n):

n.v.t.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 23 januari 2025.

De raad van Alphen aan den Rijn,

de voorzitter,

de griffier,